

เอกสารอ้างอิง

- กรวรรณ ศรีงาม พุฒินันท์ มีเผ่าพันธ์ พงศธร ธรรมณอม รวีวรรณ วงศ์ภูมิชัย ศรีสุลักษณ์ อีรานูพัฒนา และ
อังคณา อินตา. 2556. การศึกษาสำรวจ การขยายพันธุ์ องค์ประกอบเคมีสำคัญ และฤทธิ์ทางเภสัช
วิทยาของตีนฮ้างค้อยในภาคเหนือของไทย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2564. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ
ไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564–2570. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ
นวัตกรรม. 90 หน้า.
- กระทรวงสาธารณสุข. 2565. ราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แผนจัดการเพื่อคุ้มครอง
สมุนไพรในพื้นที่เขตอนุรักษ์บ้านป่าเกี๊ยะ ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ศูนย์
พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2565-2566. 13 หน้า.
- กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก 2563. (ร่าง) แผนจัดการเพื่อคุ้มครองสมุนไพรในพื้นที่อนุรักษ์
ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 1) พ.ศ.
2563-2565. กระทรวงสาธารณสุข. 126 หน้า.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. 2562. สินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (GI THAILAND). บริษัท ออนป้า จำกัด,
กรุงเทพฯ. 253 หน้า.
- กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (ไม่ระบุปี) ซาโปนิน
(Saponins). [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: [http://otop.dss.go.th/index.php/en/knowledge/
informationrepack/388-saponins?showall=1&limitstart=](http://otop.dss.go.th/index.php/en/knowledge/informationrepack/388-saponins?showall=1&limitstart=)
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. การผลิตและแปรรูปชาอัสสัมคุณภาพบนพื้นที่สูง.
เอกสารคำแนะนำที่ 7/2565 จัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565. 49 หน้า.
- กรรณิกา ศรีลัย และสิทธิเดช ร้อยกรอง. 2566. เมียง... ของดีพื้นที่สูง. [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล:
<https://hkml.hrdi.or.th/Knowledge/detail/657>
- กองอาหาร. 2566. กฎหมายอาหาร ฉบับที่ 196 พ.ศ. 2543 เรื่อง ชา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล:
<https://food.fda.moph.go.th/food-law/announ-moph-196>
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บท
ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580). 398 หน้า.
- คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน. 2564. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน.
[ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : [https://www.tisi.go.th/data/divisions/cps/pdf/cps_1-
2564_04012021.pdf](https://www.tisi.go.th/data/divisions/cps/pdf/cps_1-2564_04012021.pdf)
- จารุณี ภิรมวงศ์ กมลทิพย์ เรารัตน์ ศิริรัตนพร หล้าบัววงศ์ รัตญา ยานะพันธุ์ อานนท์ เทิดไพโรจน์วาลย์ นิปปว
ริชชา ภัทธรจันทร์ และพัชรินทร์ พงษ์ชัยภูมิ. 2565. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเพื่อพัฒนา
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ พันธุ์ และใช้ประโยชน์พืชและเห็ดท้องถิ่น. สถาบันวิจัย
และพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน), เชียงใหม่. 232 หน้า.
- จารุณี ภิรมวงศ์ กรรณิกา ศรีลัย และอัปสร วิทย์ประภารัตน์. 2566. รายงานการพัฒนาตนเอง (IPD) การ
วิเคราะห์แนวทางการยกระดับพืชท้องถิ่นเป็นพืชเศรษฐกิจใหม่แบบครบวงจรตามแนวทาง BCG Model:
ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน), เชียงใหม่.
- ตะวัน เดชภักดีนวมงคล. 2551. การให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์: ศึกษาเปรียบเทียบมาตรการตาม
กฎหมายไทยกับสหภาพยุโรป. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ. น. 24-30.
- ธีรพงษ์ เทพกรณ์. 2552. การพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำเมี่ยงผง ใน การนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติ 2552 (Thailand
Research Expo 2009), 26 – 30 สิงหาคม 2552. ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัล
เวิลด์ ราชประสงค์, กรุงเทพฯ.

- บัวตอง จินะหล้า. 2551. เส้นทางเมี่ยง-ชา “ศรีนาปาน-ตาแวน” มูลนิธิฮักเมืองน่าน. [ระบบออนไลน์].
แหล่งข้อมูล: <http://www.jokonan.org/upload/book/1000000002.pdf>
- ปัญญาพัชร ธนสรวิช และ สุพัตรา ประศุพัฒนา. 2557. ผลของ *Lactobacillus brevis* ต่อการซ่อมแซมเนื้อเยื่อผิวหนัง:ฤทธิ์ต้านออกซิเดชันฤทธิ์ยับยั้งเอนไซม์คอลลาจีเนสและการกระตุ้นการเพิ่มจำนวนเซลล์ไฟโบรบลาสต์. วารสารเภสัชศาสตร์อีสาน 10(3): 295-306.
- พลึงเกษตร. 2566. การปลูก ชาอัสสัม ชาโบราณ ชาเมี่ยง และการแปรรูปใบชาอ่อน. [ระบบออนไลน์].
แหล่งข้อมูล: <https://www.palangkaset.com/ผักเศรษฐกิจ/ชาอัสสัม-1-ชาโบราณ-1>
- พวงผกา อัมพันธ์จันทร์ วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล กนกพร ไตรวิทย์กร ครรชิต ธรรมศิริ ทยา เจนจิตติกุล งามนิจ ชื่นบุญงาม ปิยรัชฎ์ เจริญทรัพย์ พนิดา คงสวัสดิ์วรกุล อัญชรา วิบูลย์จันทร์ ศุภจิต สระเพชร มนูญ ผิวทอง และอัจฉรา เมืองครุฑ. 2560. การศึกษาวิจัยดินฮังดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทย เพื่อพัฒนาให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัตนา อินทรานุปกรณ์. 2547. การตรวจสอบและการสกัดแยกสารสำคัญจากสมุนไพร. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. 215 หน้า.
- ลิลลี่ กาวิตะ. 2546. การเปลี่ยนแปลงทางสัณฐานและพัฒนาการของพืช. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 319 หน้า.
- ลักขมิ วรชัย รุจ ศิริสถิตย์ลักษณ์ อนุพงศ์ ปงกันคำ เนาวรัตน์ ลินพิศาล กรวิภา ลาภรัตนทอง กัญชลิกา คงยอง ศุภักษร วงศ์ใหญ่ และนิตยา วงศ์ไชย. 2553. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทรัพยากรสมุนไพรสมุนไพรและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบนพื้นที่สูง. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน), เชียงใหม่. 478 หน้า.
- วรพล เองวานิช. 2555. อนุมูลอิสระและสารต้านอนุมูลอิสระ. สมาคมเพื่อการวิจัยอนุมูลอิสระไทย, นนทบุรี. 431 หน้า.
- สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา. 2567. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI). [ระบบออนไลน์].
แหล่งข้อมูล: <https://www.cdti.ac.th/introduction-to-geographical-indication-gi/>
- สถาบันวิจัยพืชสวน. 2564. สถานการณ์การผลิต. สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร. 3 หน้า
- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน). 2559. เมี่ยงอ้ออาม. [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <https://hkm.hrdi.or.th/knowledge/detail/139>
- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง. 2564. แผนปฏิบัติการ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน), เชียงใหม่. 38 หน้า.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน). 2565. แผนปฏิบัติการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). วนิดาการพิมพ์, เชียงใหม่. 80 หน้า.
- สถาบันชาและกาแฟแห่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. 2565. กระบวนการผลิตชา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <https://tea.coffee.mfu.ac.th/tc-main.htm>
- สายลม สัมพันธ์เวชโสภา พนม วิญญาของ อธิพงษ์ เทพกรณ์ และประภัสสร คำรงกุล อึ้งวิชัยพันธ์. 2551. การศึกษาสถานภาพปัจจุบันของชาไทย รายการวิจัยฉบับสมบูรณ์สำนักงานสนับสนุนการวิจัย [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <http://web2.mfu.ac.th/other/teainstitute/?p=289&lang=th>
- สายลม สัมพันธ์เวชโสภา และคณะ. 2552. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การเก็บและกำหนดพันธุ์ชาที่เหมาะสมในพื้นที่ปลูกภาคเหนือของประเทศไทย. ศูนย์พันธุ์พืชกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- สุพัฒน์กิจ โพธิ์สว่าง. 2563. สัตถุณี (ดินฮังดอย) สมุนไพรศักยภาพบนพื้นที่สูง. ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร, เชียงใหม่. 101 หน้า.
- สุพัฒน์กิจ โพธิ์สว่าง พัทธาวดี ขุนไกร เกษม ทองขาว ลัดดาวัลย์ อินทร์สังข์ ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์ เจริญทรัพย์ วินัย แสงแก้ว และ สายชล โนสุวรรณ. 2563. การศึกษาเบื้องต้นลักษณะทางพันธุกรรม สัณฐานวิทยา และพฤกษเคมีของสัตถุณี. วารสารผลิตภัณฑ์การเกษตร. 2(1): 79-90.
- โสระยา ร่วมรังสี. 2558. สรรวิทยาไม้ดอกประเภทหัว. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. 276 หน้า.

- สำนักคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย. 2556. ราชกิจจานุเบกษา ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แผนจัดการเพื่อคุ้มครองสมุนไพรในพื้นที่เขตนุรักษ์ พ.ศ. 2556-2558 (แผนระยะสั้น) เพิ่มเติม. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข, นนทบุรี. 39 หน้า.
- สำนักคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร. 2553. ข้อมูลการคุ้มครองการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. 2567. แนวทางการส่งเสริมสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI). [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <https://uploads.tpso.go.th/รายงานการศึกษาแนวทางการส่งเสริมสินค้าสิ่งบ. pdf>
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2556. มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 5905-2556 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับใบชาสด. [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: https://icaps.mju.ac.th/goverment/20111128102704_2011_icaps/Doc_25601128135641_143462.pdf
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2561. มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 5703-2561 ใบชาสด. [ระบบออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/087/1.PDF>
- สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2550. ดิน อึ้งดอย สารานุกรมพืชในประเทศไทย. [ระบบออนไลน์] แหล่งข้อมูล: [http://web3.dnp.go.th/botany/detail.aspx?wordnamesci=Paris0polyphylla0Smith0var.0chinensis0\(Franchet\) 0H.0Hara](http://web3.dnp.go.th/botany/detail.aspx?wordnamesci=Paris0polyphylla0Smith0var.0chinensis0(Franchet) 0H.0Hara)
- สำนักงานสวนสาธารณะ. 2552. หลักเกณฑ์การพิจารณาพืชควรค่าแก่การอนุรักษ์พันธุ์กรรมของกรุงเทพมหานคร. แหล่งข้อมูล: <http://chm-thai.onep.go.th/chm/city/document/แนวทางปฏิบัติต่อพืชอันควรอนุรักษ์ในเปอร์เซ็นต์20กม.pdf>
- อภริตี สาริกา. 2527. การศึกษาสารที่ให้กลิ่นใบเมี่ยง (ใบชาหมัก) วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเคมี. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่. 91 หน้า.
- อัปสร วิทยประภารัตน์. 2565. รายงานผลการพัฒนาตนเอง-ประมวลความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืชเพื่อวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพร (การปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืช). สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน), เชียงใหม่. 12 หน้า.
- Absorn Wittayapaparat. 2020. Growth and Development, and Genetic Variation of Tin Hung Doi (*Daiswa polyphylla* (Smith) Raf.). Chiang Mai University, THAILAND. 147 p.
- American Heritage. 2011. Dictionary of the English Language, Fifth Editition. [online]. Available: <https://www.thefreedictionary.com/identity>
- ANNEX V: ASEAN Guidelines on stability study and shelf-life of traditional medicines. 22 p.
- Barel A., Calomme M., Timchenko A., Paepe K.D., Demeester N., Rogiers V., Clarys P. and Vanden Berghe D. 2005. Effect of oral intake of choline-stabilized orthosilicic acid on skin, nails and hair in women with photodamaged skin. Archives Dermatological Research. 297(4): 147-53.
- Baskin S. and Salem H. 1997. Oxidants, Antioxidants and Free Radicals. Washington, D.C.: Taylor & Francis. 450 p.
- Batubara R., Hanum T. I., Affandi O. and Wahyuni H. S. 2020. Chemical compounds contained in young and mature leaves of agarwood species *Wikstroemia tenuiramis* and its antioxidant properties. Biodiversitas 21(10): 4616-4622.
- Benzie I. F. F. and Stain J. J. 1996. The Ferric Reducing Ability of Plasma (FRAP) as Measure of Antioxidant Power The FRAP Assay. Anal Biochem 239: 70-76.

- Bermstein K. E., Giani J. F., Shen X. Z. and Gonzalez-Villalobos R. A. 2014. Renal angiotensin-converting enzyme and blood pressure control. *Curr Opin Nephrol Hypertens* 23(2): 106-112.
- Cadenas E. and Packer L. (ed.) 2015. *Handbook of antioxidants*. Marcel Dekker, New York: Marcel Dekker. 74 p.
- Chattuwatthana T. and Okello E. 2015. Anti-collagenase, Anti-elastase and Antioxidant Activities of *Pueraria candollei* var. *mirifica* root Extract and *Coccinia grandis* Fruit Juice Extract: An *In vitro* study. *European Journal of Medicinal Plants* 5(4): 318- 327.
- Charlesc F. 1995. *Advances in Cosmetic Science and Technology IV, Skin Care and treatment*. Cosmet & Toilet magazine 110(5): 63-69.
- Cheng Y., Zhou G., Wang W., Zhong M. and Zhao Z. 2021. Analysis of Plant Growth and Flowering Phenology of *Paris polyphylla* var. *chinensis* Propagated by Rhizomes. *Journal of Sichuan Forestry Science and Technology* 42(5): 102-105.
- Cichorek M, Wachulska M, Stasiewicz A. and Tymieńska A. 2013. Skin melanocytes: biology and development. *Postep Derm Alergol* 1: 30-41.
- Cunningham A. B., Brinckmann J. A., Bi Y.-F., Pei S. J., Schippmann U. and Luo P. 2018. Paris in the spring: A review of the trade, conservation and opportunities in the shift from wild harvest to cultivation of *Paris polyphylla* (Trilliaceae). *Journal of Ethnopharmacology* 222: 208-216.
- Diaz-Reinoso B., Moure A., Domínguez H. and Parajó J. C. 2006. Supercritical CO₂ Extraction and Purification of Compounds with Antioxidant Activity. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*. 54(7): 2441-69.
- Emran T. B., Rahman M. A., Uddin M. M. N., Rahman M. M., Uddin M. Z., Dash R. And Layzu C. 2015. Effects of organic extracts and their different fractions of five Bangladeshi plants on *in vitro* thrombolysis. *BMC Complementary and Alternative Medicine* 15: 128-135.
- Frankel E. N and Neff W. E. 1983. Formation of malondialdehyde from lipid oxidation products. *Biochim Biophys Acta* 754: 264-270.
- Graham A. T. C. C. C., Lee C. J. G. C. W., Powell, L. H. N. L. S., Smallshaw H. R. L. R. L. and Ulman S. T. V. W. K. 2015. Implementation of ICH Q3D elemental impurities guideline: challenges and opportunities. *Pharmaceutical Technology* 27(3): 12-23.
- Hearing V. J. 2011. Determination of melanin synthetic pathways. *J Invest Dermatol* 131: E8-E11.
- Huang M., Zhang S. and Zhang S. 2004. Tea polyphenols extracting process. Chinese Patent .
- Imran A., Butt M. S., Yasin M., Imran M., Batool R. and Naz A. 2011. Phytochemical screening of different black tea brands. *Int J Food Safety* 13: 226-231.
- Kamranirad Z., Javadi B., Hayes A. and Karimi G. 2019. Potential Angiotensin Converting Enzyme (ACE) Inhibitors from Iranian Traditional Plants Described by Avicenna's Canon of Medicine. *Avicenna J Phyto med* 9(4): 291- 309.
- Lepcha D. L., Chhetri A., and Chhetri D. R. 2019. Antioxidant and cytotoxic attributes of *Paris polyphylla* Smith from Sikkim Himalaya. *Pharmacogn J.* 11(4): 705-711.
- Liu M.X., Zhou K.C. and Cao Y. 2014. MCRS1 overexpression, which is specifically inhibited by miR-129, promotes the epithelial-mesenchymal transition and metastasis in nonsmall cell lung cancer. *Mol Cancer*. 13 p.
- Loesche W. J. 1986. Role of *Streptococcus mutans* in human dental decay. *Microbiological Reviews*. 50(4): 353-380.

- Madhu K. C., Phoboo S. and Jha P. K. 2010. Ecological study of *Paris polyphylla* Sm. ECOS 17: 87-93.
- Manjare S.D. and Dhingra K. 2019. Supercritical fluids in separation and purification: A review. Materials Science for Energy Technologies. 2(3): 463-84.
- Marsh P. D. 1994. Microbial ecology of dental plaque and its significance in health and disease. Advances in Dental Research 8: 263-271.
- Miller N. J. and Rice-Evans C. A. 1997. Cinnamates and hydroxybenzoates in the dirt: antioxidant activity assessed using the ABTS⁺ radical cation. Br Food J 99: 57-61.
- Mimaki Y., Kuroda M., Obata Y. Sashida Y., Kitahara M., Yasuda A., Naoi N., Xu Z. W., Li M. R. and Lao A. N. 2000. Steroidal saponins from the rhizomes of *Paris polyphylla* var. *chinensis* and their cytotoxic activity on HL-60 cells. Natural Product Letters 14(5): 357-364.
- National Exports Private Limited. 2013. Herb Paris - Satuwa (स तु व ट) [online]. Available: <http://www.nepl.com.np/product-details.php?productID=15&productCode=NE606>.
- Nuaeissara S., Kondo S. and Itharat A. 2011. Antimicrobial activity of the extracts from Benchalokawichain remedy and its components. J Med Assoc Thai 94(suppl 7): S172-S177.
- Oboh G., Ademolun A. O., Ademiluyi A. O., Omojokun O. S., Nwanna E. E. and Longe K. 2014. *In vitro* studies on the antioxidant property and inhibition of α -Glucosidase, and angiotensin I-converting enzyme by polyphenol-rich extracts from cocoa (*Theobroma cacao*) bean. [online]. Available: <http://dx.doi.org/10.1155/2014/549287>.
- Oyedemi S. O., Oyedemi B. O., Ijeh I. I., Ohanyerem P. E., Coopooosamy R. M. and Aiyegoro O. A. 2017. Alpha-amylase inhibition and antioxidative capacity of some antidiabetic plants used by the traditional healers in southeastern Nigeria. [online]. Available: <https://doi.org/10.1155/2017/3592491>
- Paster B. J., Olsen I., Aas J. A. and Dewhirst F. E. 2006. The breadth of bacterial diversity in the human periodontal pocket and other oral sites. Periodontol 42: 80-87.
- Prior R.L., Wu X. and Schaich K. 2005. Standardized methods for the determination of antioxidant capacity and phenolics in foods and dietary supplements. Journal of Agricultural and Food Chemistry. 53: 4290-4302.
- Qin X., Chen C., Ni W., Yan H. and Liu H. 2013. C22-steroidal lactone glycosides from stems and leaves of *Paris polyphylla* var. *yunnanensis*. Fitoterapia. 84: 248-251.
- Ripu M. K., Yagya P. A., Hari P. S., Bhagawat R., Devkota H. P., Shambhu C., Ram P. A., Kedar B., Abdul S. A., Rameshwar B., Santosh T. M., Hem R. P., Sony B., Prabhat S., Yadav U. and Chris L. 2020. Distribution, use, trade and conservation of *Paris polyphylla* Sm. in Nepal. Global Ecology and Conservation 23: 1-14.
- Roberfroid M. and Calderon P.B. 1995. Free radical and oxidation Phenomena in biological systems. Marcel Dekker, New York. 272 p.
- Saenjum C., Chaiyasut C., Kadchumsang S., Chansakaow S. and Suttajit M. 2010. Antioxidant activity and protective effects on DNA damage of *Caesalpinia sappan* L. extract. J Med Plant Res 4(15): 1594-1600.
- Sakutemsu L. J., Jamir N. S., Chitta C. and Deb C. R. 2015. Production of clonal planting material and propagation of *Paris polyphylla* Smith var. *polyphylla* through rhizome splitting. European Journal of Biotechnology and Bioscience 3(9): 43-46.

- Santosh Parajuli. 2023 . Population Density, Life History Traits and Traditional Ecological Knowledge of *Paris polyphylla* Sm. in Dolakha, NEPAL. Tribhuvan University, Nepal. 58 p.
- Shah S. A., Mazumder P.B. and Choudhury M. D. 2012. Medicinal Properties of *Paris Polyphylla* Smith: A Review. Journal of Herbal Medicine and Toxicology 6 (1): 27-33.
- Social Forestry and Extension Division. 2012. Guidelines for resource assessment and management of Satuwa (*Paris polyphylla*). MAGIP, Bhutan. 22 p.
- Su F., Ye L., Zhou Z., Gu J., Gou Z., Zhu P. and Zu W. 2022. Study of chemical compositions and anticancer effects of *Paris polyphylla* var. *Chinensis* Leaves. [online]. Available: <https://doi.org/10.3390/molecules27092724>.
- Thai Herbal Pharmacopoeia. 2024. [online]. Available: <https://bdn.go.th/thp/home>
- Tanabe H., Suzuki T., Ohishi T., Isemura M., Nakamura Y. and Unno K. 2023. Effects of Epigallocatechin-3-Gallate on Matrix Metalloproteinases in Terms of Its Anticancer Activity. [online]. Available: <https://doi.org/10.3390/molecules28020525>.
- The United States Pharmacopeia. 2005. The United States Pharmacopoeia 28 ed. United States Pharmacopoeial Convention, Rockville. 3013 p.
- The United States Pharmacopoeia. 2018. The United States Pharmacopoeia 41st rev. The National Formulary 36(3): 4687-4789.
- Trias-Blasi A., Suksathan P. and Tamura M.N. 2017. MELANTHIACEAE. Flora of Thailand 13: 520-524.
- Van H. J. 1994. Role of micro-organisms in caries etiology. Journal of Dental Research 73: 672- 681.
- Voa T. P., Nguyena T. H. Y., Truonga K. V., Hoanga N. V. A., Leb N. M. K., and Nguyen D. Q. 2023. Ultrasonic-assisted extraction to recover phenolics from *Paris polyphylla*. Chemical Engineering Transactions. Chemical Engineering Transactions 106: 649-654.
- Wang G. X., Han J., Zhao L. W., Jiang D-X., Liu Y-T. and Liu X-L. 2010. Anthelmintic activity of steroidal saponins from *Paris polyphylla*. Phytomedicine. 17(14): 1102–1105.
- Wen F., Yin H., Chen C., Liu X., Xue D., Chen T., He J. and Zhang H. 2012. Chemical characteristics of saponins from *Paris fargesii* var. *brevipetala* and cytotoxic activity of its main ingredient, paris saponin. Fitoterapia 83: 627–63.
- World Health Organization (WHO). (no date). Guidelines for Stability Testing of Pharmaceutical Products Containing Well- Established Drug Substances in Conventional Dosage Form (In: WHO Expert Committee on Specifications for Pharmaceutical Preparations – WHO) 13 p.